

1. Інтеграція HR-стратегії в загальну стратегію розвитку підприємства.
2. Інвестування в розвиток людського капіталу як довгостроковий актив.
3. Формування резильєнтних організацій, здатних до швидкої адаптації.
4. Розвиток інноваційної культури та підприємницького мислення серед персоналу.
5. Підвищення соціальної відповідальності бізнесу щодо працівників.

Отже, в умовах сучасних загроз людський потенціал виступає основним ресурсом забезпечення економічної стійкості підприємництва, а його збереження та розвиток потребують системного підходу, що передбачає поєднання зусиль держави та бізнесу. Інвестування в людський капітал сприяє підвищенню конкурентоспроможності підприємств, їх адаптивності та здатності до відновлення в умовах криз.

Список використаних джерел:

1. Tsymbaliuk M., Blikhar M., Sirant M., Vinichuk M., Stetsyuk N. Economic and legal regulation of International Migration: Financial and Economic Cooperation of countries under military factors. *Financial and Credit Activity: Problems of Theory and Practice*. 2023. Vol. 6 (53). P. 552–559. URL: DOI:10.55643/fcaptr.6.53.2023.4246.
2. Вінічук М.В., Захаров О.І. Особливості та проблеми антикризового управління підприємством в умовах невизначеності та посилення впливу вимушеної трудової міграції населення, спричиненої війною російської федерації проти України та процесами євроінтеграції. *Вчені записки Університету «КРОК»*. 2024. № 1(73). С. 83–92. URL: DOI: 10.31732/2663-2209-2024-73-82-92.

УДК 658.5:004.78

*Дмитришин Б. В., к.е.н., доцент;
Герман В. М.,
здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти
Центральноукраїнський національний технічний університет
м. Кропивницький*

АВТОМАТИЗОВАНІ ІНФОРМАЦІЙНІ СИСТЕМИ В УПРАВЛІННІ ПІДПРИЄМСТВАМИ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО МАШИНОБУДУВАННЯ

Цифровізація економіки кардинально змінює підходи до управління промисловими підприємствами. Для галузі сільськогосподарського машинобудування, якій притаманні складність виробничих процесів, широка номенклатура продукції та розгалужена мережа постачальників комплектуючих, впровадження автоматизованих інформаційних систем (АІС) є необхідною умовою конкурентоспроможності. К. Шваб у концепції четвертої промислової революції наголошує, що злиття фізичних, цифрових та біологічних технологій докорінно трансформує виробничі системи й моделі управління [1]. Підприємства, що активно впроваджують цифрові рішення, демонструють

значно вищу операційну ефективність порівняно з конкурентами, які покладаються на традиційні підходи.

Нормативно-правову основу функціонування АІС в Україні формують ДСТУ 2392-94 та Закон України «Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах», що визначають інформаційну (автоматизовану) систему як організаційно-технічний комплекс для обробки інформації із застосуванням програмно-технічних засобів. У зарубіжній науковій традиції К. Лаудон та Дж. Лаудон трактують інформаційну систему як сукупність взаємопов'язаних компонентів, що збирають, опрацьовують, зберігають і поширюють інформацію задля підтримки прийняття рішень, координації та контролю в організації [2]. Таке визначення підкреслює не лише технологічну, а й організаційно-управлінську природу АІС.

Е. Турбан, К. Поллард та Г. Вуд систематизують інформаційні системи за рівнями управління [3]. На оперативному рівні функціонують системи обробки транзакцій (TPS), що автоматизують рутинні операції: бухгалтерський облік, обробку замовлень, управління запасами. На тактичному рівні застосовуються управлінські інформаційні системи (MIS) та системи підтримки прийняття рішень (DSS), які забезпечують менеджерів середньої ланки агрегованою аналітикою для моніторингу виконання планів і оперативного коригування діяльності підрозділів. На стратегічному рівні виконавчі інформаційні системи (EIS) надають топ-менеджменту зведені дані у розрізі ключових KPI, ринкових тенденцій та конкурентного середовища для обґрунтування довгострокових рішень.

Ключове місце серед корпоративних АІС посідають ERP-системи (Enterprise Resource Planning), що забезпечують інтегроване управління всіма ресурсами підприємства в єдиному інформаційному просторі. М. Рашід, Л. Хоссейн та Дж. Патрік простежують еволюцію ERP від систем планування матеріальних потреб (MRP) до сучасних інтегрованих платформ із модулями управління фінансами, виробництвом, закупівлями, збутом та персоналом [4]. Для підприємств сільськогосподарського машинобудування особливо важливими є модулі планування виробництва (PP), управління матеріалами (MM) та управління якістю (QM), що забезпечують наскрізний облік виконання замовлень і оптимізацію завантаження виробничих потужностей.

Поряд із ERP-системами сучасна інформаційна інфраструктура виробничого підприємства охоплює CRM-системи (управління відносинами з клієнтами), SCM-системи (управління ланцюгами постачань) та BI-інструменти (бізнес-аналітика). Ф. Баттл та С. Макян розглядають CRM як стратегічний, операційний та аналітичний інструмент управління повним циклом відносин із клієнтом – від залучення до утримання та розвитку [5]. Для машинобудівних підприємств інтеграція CRM з ERP дозволяє відстежувати повний ланцюжок від заявки покупця до взаєморозрахунків, забезпечуючи персоналізований підхід та аналітику ефективності каналів збуту.

Л. Оксамитна та Р. Пряха наголошують, що ERP-системи є найефективнішим інструментом планування комерційної діяльності підприємства за умови їх відповідності специфіці бізнес-процесів конкретної організації [6]. Системний підхід до вибору передбачає аналіз п'яти груп

критеріїв: потреби організації (масштабованість, відповідність стратегії, наявність галузевих модулів); технологічна платформа (хмарна, клієнт-серверна чи on-premise архітектура); функціональне покриття (склад модулів, інтеграційні можливості, відповідність законодавству); сервісна підтримка (цикл підтримки, референсна база); сукупна вартість володіння – ліцензії, апаратне забезпечення, обслуговування та оновлення.

Практика впровадження засвідчує типові помилки проєктів автоматизації: неналежне планування, поверхневий аналіз постачальників, нечітке розуміння власних потреб, недооцінка ресурсоемності, брак навчання персоналу та відсутність стратегії розвитку ІТ-інфраструктури. Для підприємств сільськогосподарського машинобудування ці ризики посилюються галузевою специфікою: сезонністю попиту, широкою варіативністю комплектацій техніки та необхідністю управління розгалуженою мережею постачальників. Ефективним методом мінімізації ризиків є детальна підготовка кожного етапу – від обстеження бізнес-процесів до контрольного тестування в режимі дослідно-промислової експлуатації.

Отже, автоматизовані інформаційні системи є ключовим чинником підвищення ефективності управління підприємствами сільськогосподарського машинобудування. Ієрархічна структура АІС – від операційних ТПС до стратегічних ЕІС – забезпечує інформаційну підтримку рішень на всіх рівнях управління. Впровадження ERP-систем у поєднанні з CRM, SCM та BI-інструментами формує єдиний інформаційний простір підприємства, що дозволяє скоротити транзакційні витрати, підвищити точність виробничого планування та якість обслуговування клієнтів. Обґрунтований вибір АІС на підставі комплексного аналізу критеріїв є необхідною передумовою успішної цифрової трансформації підприємств галузі.

Список використаних джерел:

1. Schwab K. The Fourth Industrial Revolution. Geneva : World Economic Forum, 2016. 172 p. ISBN: 978-1-944835-00-2. URL: <https://www.weforum.org/about/the-fourth-industrial-revolution-by-Klaus-schwab/>.
2. Laudon K.C., Laudon J.P. Management Information Systems: Managing the Digital Firm. 16th ed. Pearson Education, 2020. 672 p.
3. Turban E., Pollard C., Wood G. Information Technology for Management: Driving Digital Transformation to Increase Local and Global Performance, Growth and Sustainability. 11th ed. Wiley, 2018. 560 p.
4. Rashid M.A., Hossain L., Patrick J.D. The Evolution of ERP Systems: A Historical Perspective. Enterprise Resource Planning: Global Opportunities and Challenges / ed. by L. Hossain et al. Hershey : IGI Global, 2002. P. 1–16. DOI: 10.4018/978-1-931777-06-3.ch001.
5. Buttle F., Maklan S. Customer Relationship Management: Concepts and Technologies. 4th ed. Abingdon : Routledge, 2019. 468 p. DOI: 10.4324/9781351016551.
6. Оксамитна Л.П., Пряха Р.І. Особливості сучасних ERP-систем управління бізнес-процесами підприємства. *Управління розвитком складних систем*. 2022. № 51. С. 31–40. URL: <https://urss.knuba.edu.ua/ua/zbirnyk-51/article-1622>.